Täydentävä kirjallinen lausuma Maa- ja metsätalousvaliokunnassa 16.4. esiin tulleisiin kysymyksiin

Kirurgisen kastraatio kielto ei yksiselitteisesti paranna eläinten hyvinvointia

Eurooppalaisen tutkimuksen mukaan kastroimattomien karjujen kasvatukseen liittyy haasteita, kuten aggressiivinen vuorovaikutus ja lisääntymiskäyttäytyminen, jotka aiheuttavat esimerkiksi iho- ja penisvaurioita. Lisäksi tutkimukset osoittavat, että eri maiden sikojen kasvatusolosuhteet vaikuttavat karjunhajun riskitekijöiden esiintyvyyteen. Näkemyksemme mukaan suomalaisen pitkähäntäisen sianlihan tuotannossa on kastroinnista luovuttaessa korkeampi riski hännänpurentaan ja siitä seuraaviin hyvinvointiongelmiin.

Paikallispuudutuksen ja kipulääkkeen oikea käyttö sikojen kastraation yhteydessä on Suomessa varmistettu erinomaisella tavalla

Paikallispuudutus ja kipulääke on tieteellisesti todistetusti hyvin toimiva kivunlievitys paikallisten kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä. Paikallispuudutuksen oikeaoppinen käyttö on tärkeää sen toimivuuden kannalta. Suomessa paikallispuudutuksen saa lain mukaan antaa vaan siihen koulutettu henkilö. Käytännössä puudutusta antavat henkilöt ovat suorittaneet teoriakoulutuksen lisäksi näyttökokeen, jonka koulutuksen käynyt eläinlääkäri on hyväksynyt paikan päällä. Kipulääkkeen ja puudutusaineen kulutusta ja käyttöä seurataan tilan terveydenhuoltoeläinlääkärin toimesta sekä eläinsuojeluvalvonnan sekä eläinten hyvinvointikorvaukseen liittyvän valvonnan yhteydessä.

Muissa EU-maissa kuin Suomessa ja Ruotsissa edelleen käytössä oleva hännäntypistys on sialle kivulias menettely. Sikojen hännät typistetään sen sallineissa maissa yleensä ilman kivunlievitystä muutaman päivän ikäisiltä porsailta.

Vientimarkkinassa asiakkailla on erilaisia vaatimuksia

Keskustelussa valiokunnassa nousi esiin, että eri toimijat näkevät kirurgisen kastraation kiellolla olevan erilaisia vaikutuksia vientitoimintaan. Useat EU-maat vievät täyskarjukasvatettua tai immunokastroitua sianlihaa, koska osa kaupallisista asiakkaista tämän sallii, ja osa sitä myös vaatii.

Suomalaisten lihaa jalostavien yritysten tärkeimmät ja pitkäaikaiset asiakkaat erityisesti Aasiassa edellyttävä perinteistä kastraatiota, jotta lihan aistinvarainen laatu täyttää kyseisten asiakkaiden vaatimukset. Suomen korkean kustannustason johdosta, korvaavien asiakkuuksien hankkiminen ei ole realistista edes keskipitkällä aikavälillä. Nykyisten asiakkuuksien vaarantaminen heikentäisi arvoketjun kannattavuutta.

Suomen kannalta tärkeiden Aasian vientimaiden kanssa vientiluvat on neuvoteltu kahdenvälisesti. Suomalainen sianlihan kasvatus- ja jalostusjärjestelmä on esitelty vientilupaprosessin aikana nykyisessä muodossa. Isot muutokset vaativat myös

viranomaispuolella vientilupien uudelleen avaamista ja uusien menetelmien esittelyä. Neuvottelut vievät viranomaisresurssia, mutta aiheuttavat myös epävarmuutta viennin jatkuvuudelle. Suomen kilpailijamaille syntyy tästä vientimarkkinoilla selkeä kilpailuetu. Vientilupaprosessit ovat usein hyvin pitkäkestoisia, esimerkiksi sianlihan Kiinan-vientiprosessi kesti yhteensä noin 15 vuotta.

Kirurgisen kastraation kielto heikentäisi suomalaisen sianlihantuotannon ja -jalostuksen kannattavuutta

Huolimatta siitä, että kirurgisesta kastraatiosta on kiistattomia hyötyjä suomalaisen sianlihantuotannon alkutuotannolle (esim. parempi rehuhyötysuhde), arviomme mukaan kielto aiheuttaisi merkittävää taloudellista haittaa sianlihan tuottajille, sekä jalostavalle teollisuudelle. Kastroimattoman sian aistinvarainen laatu ja tätä myötä arvo on alhaisempi, kuin nykymuotoisesti tuotetun sianlihan arvo. Tämä heikentäisi merkittävästi teollisuuden tilityskykyä tuottajilleen.

Immunokastraatio ei menetelmänä ole täysin varma, ja se aiheuttaa omat haasteensa eläinten hyvinvoinnin ja työturvallisuuden näkökulmasta, sekä epävarmuutta vientimaiden ja kuluttajien suhtautumisen kannalta.

Karjunhajuinen liha voidaan hyödyntää, mutta sen arvo on alhaisempi

Karjunhajua sisältävä liha voidaan hyödyntää elintarvikkeina, mutta aistinvaraiseen laatuun liittyy merkittävää epävarmuutta. Tämän johdosta käyttömahdollisuudet ovat rajallisemmat, kuin hajua sisältämättömässä lihassa, ja tämä laskee olennaisesti kyseisen sianlihan arvoa.

Tuontilihan hyvinvointivaatimukset ovat kotimaista tuotantoa alhaisemmat

Suomeen vuonna 2025 tuotiin 22 miljoonaa kiloa sianlihaa. Suurin tuontimaa oli Saksa. Saksassa eläinten hyvinvointiin ja maatalouspolitiikkaan kohdistuu osavaltiokohtaisia vaatimuksia. Saksassa ei kuitenkaan pääsääntöisesti kielletä häntien typistämistä, tiineytyshäkkien käyttöä ei ole rajoitettu eikä porsitushäkkejä kielletty, vaadittu lattiapinta-ala on alhaisempi ja salmonellaa ei torjuta lakisääteisesti.

Alan yritykset jatkavat toimia kirurgisesta kastraatiosta luopumiseksi

Alan yritykset ovat jo pitkään tehneet tutkimusta ja kasvatuskokeita kirurgisesta kastraatiosta luopumiseksi. Nykytiedon valossa siihen siirtyminen ei kuitenkaan ole kannatettavaa eläinten hyvinvoinnin, eikä tuotannon kannattavuuden näkökulmasta. Alan yritykset jatkavat asian edistämistä yhdessä eurooppalaisten sidosryhmien kanssa. Sianlihan tuotannon ollessa vain 0,8 % eurooppalaisesta sianlihan tuotannosta, eivät voimavaramme kuitenkaan yksin riitä muutoksen toteuttamiseen. Taloudelliset menetykset huomioiva, kirurgisesta kastraatiosta luopumiseen vapaaehtoisesti kannustava eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpide voisi

tulevalla ohjelmakaudella edistää yritysten vapaaehtoisia pyrkimyksiä luopua kirurgisesta kastraatiosta.

Karjunhajun esiintyvyys Suomessa tehdyssä Karjupossu-hankkeessa

Luonnonvarakeskuksen Karjupossu-hankkeessa analysoitiin karjujen niskasilavasta androstenoni- ja skatolipitoisuuksia. Skatoli ja androstenoni ovat orgaanisia kemiallisia yhdisteitä, ja ne ovat karjunhajun merkittävimmät aiheuttajat. Kirjallisuuden perusteella pitoisuuksien kasvaessa lisääntyy todennäköisyys, että ihminen haistaa mädäntynyttä ulostetta muistuttavan karjunhajun.

Karjupossu-hankkeessa analysoiduista karjujen niskasilava näytteistä 65,9 % ylitti androstenonille käytetyn 1,0 µg/g raja-arvon. Tällä ei havaittu olevan suoraa yhteyttä sikojen teuraspainoon tai ikään. Skatolin osalta raja-arvona pidetään 0,2 µg/g, ja tämän raja-arvon ylitti 18,5 % analysoiduista näytteistä.

Yleisesti ottaen maailmalla karjunhajua tutkitaan satunnaisesti, mikä saattaa vaikuttaa karjunhajulöydöksistä raportoitaviin tuloksiin.

Atrian, HKFoodsin, Snellman Lihanjalostuksen ja Elintarviketeollisuusliitto ry:n puolesta,

Risto Lahti

Yhteiskuntasuhdejohtaja

Atria Suomi